

Tromsø SVs valgprogram 2023-2027

Ordfører kandidat Pål Julius Skogholt

Innholdsfortegnelse

Tromsø SVs valgprogram 2023-2027	1
Innholdsfortegnelse	2
Et klima- og miljøvennlig Tromsø	3
Samferdsel.....	7
Byutvikling og gode lokalsamfunn.....	9
Helse, omsorg og livskvalitet.....	12
Oppvekst.....	18
Barnehage	18
Skole	21
Barnevern	24
Gode forhold for barnefamilier	26
Kultur, idrett og friluftsliv	27
Verden i Tromsø – Tromsø i verden	32
Internasjonalt samfunn	32
Sikkerhetspolitikken i nord.....	35
Det samiske Tromsø	37
Næring og arbeid.....	39
Energi.....	41
Et seriøst arbeidsliv	41
Flere arbeidsplasser både i offentlig og privat sektor	43
Fiskeri og havbruk	45
Reiseliv.....	47
Arktisk landbruk og reindrift	49
Bygg og anlegg.....	51
Handelsnæringa	53

Et klima- og miljøvennlig Tromsø

Norge har forpliktet seg til å oppfylle Parisavtalens mål om å begrense temperaturstigningen til 1,5 grader. For å klare dette, må verden halvere klimagasseutslippene fram til 2030 sammenliknet med 1990. Utslippene må raskest mulig ned til null, og innen 2050 må verden ha negative utslipp. Stortinget, fylkeskommuner og kommuner har satt klare mål for å redusere klimautslippene. Men den relle nedgangen 1990 - 2021 var bare på 4,7 %. Vi ligger altså langt etter de politiske målene. Det er nå nødvendig med tiltak og handling!

For Tromsø SV er klimakutt en del av kommunepolitikken. Vi vil samarbeide bredt med alle politiske partier, næringslivet og natur- og miljøorganisasjoner og hele Tromsøsamfunnet for å nå klimamålene våre. Tromsø kommune skal nå utarbeide en ny handlingsplan for klima og miljø 2024-2030, den må bli en felles plattform for å gjennomføre reelle klimakutt. Vi må gå gjennom sektor for sektor og gjennomføre tiltak som reduserer klimautslippene, tonn for tonn.

Tromsø kommune trenger et eget klimabudsjett og årlige regnskap som viser endringer i klimautslipp. Det er i avsatt midler til dette arbeidet i handlingsprogrammet, og det må nå trappes opp. Det vil gi oss et verktøy for å igangsette tiltak og unngå feilsatsinger, følge eget arbeid og gjøre endringer for å forsterke resultatene.

Utslippene i Tromsø har hovedsakelig fire utslippskilder: Sjøfart, veitrafikk, energiforsyning og annen mobil forbrenning. Se faktaboks. Energiforsyning er hovedsakelig Kvitebjørn varme. Det at søppelet brennes og brukes til varme i Tromsø istedenfor å bli kjørt på trailer

til Nord-Sverige og bli brent der, fører til store klimagassutslippsøkninger etter 2017 i Tromsø. SV vil støtte innføring av karbonfangst og lagring ved Kvitebørn varme sitt anlegg. Annen mobil forbrenning er hovedsakelig utslippene fra entreprenørbransjens maskiner.

Vår felles oppgave er å erstatte bruken av olje og gass med fornybar energi. Vi er nå i starten av en bypakke, som vil redusere biltrafikken, og vi må arbeide videre for å elektrifiserte havnene i Tromsø. Bygg- og anleggsbransjen og ikke minst kommunens egen virksomhet må endres. Vi må se på alle næringer, om f.eks. turisme basert på store forurensende cruiseskip og økende flytrafikk er bærekraftig. Det er dessuten viktig å få fart på arbeidet med Nord-Norgesbanen!

En klimavennlig fiskeripolitikk henger sammen med en kystvennlig flåtestruktur. Kystflåten bruker bare 1/4 av drivstoffet pr. kilo fisk sammenliknet med trålerflåten, og den er dermed langt enklere å elektrifisere. Det vil være et viktig klimatiltak – i tillegg til mange andre grunner – å overføre pliktkvoter som ikke opprettholdes og tilbakeføre strukturkvoter som snart går ut på dato til kystflåten. Dette er viktig for Tromsø, og for hele kysten.

Vi må ta vare på naturen! I desember 2022 inngikk verdens land FNs naturvernavtale. Den skal sikre levede grunnlaget vårt for fremtida. Naturen gir oss mat, klær, medisiner, byggematerialer og opplevelser. Naturen med skog og mark og ikke minst myrene våre, er viktige for å binde opp karbon. SV vil ta vare på naturen og artsmangfoldet, både gjennom vern, fornuftig bruk og restaurering av ødelagt natur.

Tromsø må redusere alle typer forurensinger. Miljøutslipp skader naturmangfoldet og menneskelig trivsel på land og i havet. Kystsonenplanen legger opp til strenge utslippskrav for nye oppdrettsanlegg. Vi må arbeide videre for at alle anlegg blir utslippsfrie. Vi må også se på hvordan plastforsøpling fra fiske og oppdrett kan reduseres, og kopperimpregnering av oppdrettsmerder bidrar til å forgifte livet i havet, og må avvikles. Utslipet fra biltrafikken minkes etter som flere biler er elektriske, og biltrafikken reduseres, men gassutslipp og svevestøv er fortsatt en plagsom forurensing for folk i Tromsø. God håndtering av alle typer avfall, er viktig.

Økt gjenbruk og mindre forbruk – vi må gjøre det lettere for alle å velge miljøvennlig i hverdagen. Mer sirkulær økonomi basert på gjenbrukskjeder og reparasjoner, vil redusere miljøskadelig forbruk, og avfallsmengden reduseres. Energisparende tiltak må gjennomføres i alle ledd, og vi må satse på at alle bygg kan få solceller på taket. Gevinsten for folk er triveligere miljø inne og ute i lag med andre. «Det gode liv» består ikke av mer «bruk og kast»! På dette feltet er det viktig å samarbeide med miljøorganisasjoner og andre som satser på gjenbruk.

Dette må gå hånd i hånd med å videreutvikle Tromsø med gode lokalsamfunn og innbyggermedvirkning. Vi må bruke bypakken og god arealplanlegging for å skape aktive lokalsamfunn med mangfold av kommunale og private tjenester, trygge skoleveger og gode busstilbud. Nærhet til natur og mindre biltrafikk skaper bedre miljø for alle i Tromsø. Det må satses på bydelene og bygdene våre, sammen med et levende bysentrum for alle.

Innbyggernes medvirkning og godt samarbeid med lokalmiljøene er nøkkelen for å lykkes med dette.

Tromsø SV vil redusere klimautslippene ved å

- Omstille samfunnet tiltak for tiltak, tonn for tonn og sektor for sektor.
- Forbedre klimabudsjettet og innføre et årlige klimaregnskap som viser resultatene av klimatiltakene.
- Invitere næringslivet, miljø- og naturvernorganisasjonene i Tromsøområdet til et nærmere samarbeid om klima, miljø og energi.
- Bruke Bypakken og arealplanlegging aktivt for å redusere energikrevende transport og minke bilbruken.
- Stimulere til fornybar energiproduksjon lokalt som for eksempel solcellepaneler på kontor- og næringsbygg, og kommunale bygg.
- Legge til rette og stille krav om klimavennlige bygg. Det mest klimavennlige er å ta vare på eksisterende bygg. Derfor må vedlikeholdet styrkes.
- Tromsø kommune vil bidra med at egne biler og maskiner skal være fossilfrie.
- Stå på for Nord-Norgesbanen, som kan redusere trailertransport og flytrafikk.
- Styrke en mer klimavennlig fiskeriflåte ved å overføre pliktkvoter og strukturkvoter til kystflåten.
- Sørge for lademuligheter i fiskerihavnene.

Tromsø SV vil tilrettelegge for økt gjenbruk og mindre forbruk ved å

- Redusere det materielle forbruket ved å stimulere til økt deling, økt repareringsgrad, forbruksminimerende offentlig innkjøp og flere bruktmarkedder.
- Videreutvikle Remiks sitt samfunnsoppdrag i offentlig eie. Videreutvikle gjenbruksordningene.
- Sørge for at alt avfall - også bedriftsavfall – kildesorteres. Øke kunnskapen om farlig avfallssortering.
- Sikre gode rammevilkår for Remiks nye bruktbuikk og gjenbrukshall i den gamle Postterminalen.
- Sikre at det vedtatte mekkeverkstedet blir gjennomført, slik at folk kan ha et sted for å reparere.
- Etablere en ressursbank for materialer og gjenstander. Utvide gjenbruksstasjonene for materialressurser, bl.a. ved mer digitalisering, sporing og synliggjøring.

Tromsø SV vil redusere forurensing ved å

- Intensivere arbeidet mot plastforsøpling av naturen både til havs og på land, slik at vi innen 2030 oppfyller FNs nullvisjon for marin forsøpling.
- Sørge for at kystzoneplanen først og fremst ivaretar hensynet til livet i havet, og arbeide for en lovendringer som kan tvinge stadig flere av dagens anlegg til å bli utslippsfrie.

- Sikre gjennomføring og finansiering av Tromsø havns avfallsplaner for fiskerihavnene.
- Styrke renholdet av gater for å redusere antall dager med høy forurensing av svevestøv.
- Vurdere å innføre redusert parkeringsavgift eller lignende positive tiltak for å redusere piggdekkbruken.

Tromsø SV vil ta vare på naturen og sørge for arts mangfold til havs og til lands ved å

- Ta vare på landbruks-, natur- og friluftsområder samt reindriftsområder gjennom en god arealplanlegging.
- Ta vare på matjorda vår for dagen og for framtida.
- Ta vare på Tromsømarka og tilsvarende bynære friluftsområder på fastlandet og Kvaløya.
- Ta vara på Finnheia, og si nei til planene om å nedbygge friluftsområde til fordel for en hyttelandsby i forbindelse med alpinanlegget Arctic Center i Håkøybotn.
- Styrke naturmangfoldet i byen og bidra til å motvirke tap av arter. Vi vil legge til rette for flere bier, humler og sommerfugler. Flere fugler, og mer mangfoldig planteliv i parker, veirabatter, på grønne tak og i parseller.
- Kommunen skal engasjere seg mot miljøtruslene som tankbåttrafikk, atom-ubåter og nikkelforurensing representerer.
- Presse på for at det gjennomføres et opprydningsarbeid i gamle reguleringsplaner, for å sikre at arealutnyttelsen skjer i tråd med dagens intensjoner i planleggingen.

Samferdsel

Å forflytte seg i Tromsø skal være enkelt, trygt og miljøvennlig. Vi står ved et historisk veiskille i samferdselspolitikken: Gjennom bypakken får vi et bedre busstilbud, trygge skoleveger og flere gang og sykkelstier. Dette vil redusere biltrafikken og sørge for mindre klimautslipp og bedre lokalmiljøer.

Bypakken er en avtale mellom fylkeskommunen, staten og Tromsø kommune, der staten bidrar med 42% av 6,5 milliarder i bytte mot at det innføres bompenger over en 15 års periode (2021-kroner). Bypakken er basert på nullvekst i biltrafikken, og Tromsø kommunestyre har vedtatt at de første prosjektene i bypakken er tryggere skoleveg, hyppigere bussavganger og billigere bussbillettpriser. Bypakken vil nå bli fulgt opp med en *byvekstavtale* med Staten om større andel av finansieringen.

Det skal satses mer på kollektivtrafikk, mer gang og sykkelveger og å løse vanskelige trafikknutepunkter. Gang- og sykkelveger og trygge skoleveger er viktig i hele kommunen. Andre prosjekter er flere kollektivfelt på Kvaløya og på Tromsøya, bussterminaler og bussholdeplasser, gratis innfartsparkering på fastlandet og Kvaløya og i Tromsdalen, utbedring av Giæverbukta og andre vanskelige trafikknutepunkt. SV mener vi ved å følge med på endringer i trafikkmønster må vurdere hvilke trafikkkløsnings som er hensiktsmessige for å møte de trafikale utfordringene kommunen står ovenfor, herunder ny bruforbindelse til Kvaløya. Tiltaket må ha som formål å bedre beredskapen, gjøre det enklere å bruke gang, sykkel og kollektiv, og oppheve bygggestansen og, slik at det kan bygges flere og varierte boliger innenfor dagens bygrense, uten at nullvekstmålet forringes.

Busstilbudet må gradvis bli utvidet i takt med behov og økt bruk. Tromsø har i dag billige

periodekort for hele kommunen som gjør busstilbudet attraktivt for mange. Også i distriktene må også busstilbudet bedres i takt med at flere bruker periodekort. Det må kombineres med gratis innfartsparkering.

Tromsø SV vil ha legge om til god og miljøvennlige samferdsel ved å

- Presse på staten for byggestart av Nord-Norgebanen.
- Bedre brøyting av gang og sykkelveier.
- Gjennom bypakken prioritere trygge skoleveger og gang og sykkelveger; kollektivfelt og utbedre bussterminaler og holdeplasser; innfartsparkering på Kvaløya og Fastlandet; samt utbedre Giæverbukta og andre vanskelige trafikknutepunkt.
- Nå nullvekstmålet i personbiltrafikken.
- Utvide busstilbudet gradvis i hele kommunen, og beholde gunstig periodekort.
- Styrke lokal brannberedskap på Kvaløya og i distriktene.
- Redusere bilbruken og utvide et bilfritt bysentrum som gjør det mer attraktivt å oppholde seg og bruke byen.
- Arbeide for at en større andel av godstrafikken flyttes over på båt.
- Pålegge bruk av landstrøm på større skip ved havnene i Tromsø, arbeide for lovendring.
- Tilrettelegge universell utforming også i kollektivtrafikk, gang- og sykkelstier og på fortau.
- Prioritere nok parkeringsplasser til de med funksjonsbehov.
- Gjøre om ordinære parkeringsplasser i sentrum til HC-parkeringsplasser for å redusere biltrafikken og øke tilgjengeligheten til offentlige rom for personer med nedsatt funksjonsevne.
- Etablere blå bybane/passasjerferge over sundene.
- Være åpen for nye muligheter som kan styrke delingsøkonomien også innenfor transport, som bildeling og ny teknologi for tilrettelegging av samkjøring.
- Oppfordre til tilrettelegging for bildeling i nye boligprosjekter.

Byutvikling og gode lokalsamfunn

Levende bysentrum, gode og allsidige bydeler og aktive bygdesamfunn er målet for en god areal- og samfunnspolitikk. Dette må harmoneres med at vi må gjøre noe med de høye boligprisene, og sørge for mer miljøvennlige løsninger for arealbruk, samferdsel og utbygging. En viktig nøkkel her er å gjøre bydelene våre mer attraktive, med rom for ulike typer boliger; bredt tjenestetilbud; og ikke minst: Nær tilgang på natur og gode friluftsområder. Tilsvarende må vi styrke mulighetene for gode bygdesamfunn, på yttersida og på fastlandet.

Vi må kombinere det gode liv med miljøvennlige løsninger for alle i Tromsø.

Det er viktig å utnytte arealet i de bynære områdene. Her kan vi bygge boliger tett og høyt, samtidig som vi ivaretar gode bomiljø og frigjør areal til felles bruk. Vi trenger sol, lys og luft, felles oppholdsplasser, balløkker og gode lekeplasser. Vi må sørge for god arealplanlegging, med vekt på medvirkning og det vi har av kunnskap om barns lek og alle menneskers behov. Vi må bevare grønne fellesarealer, og ikke minst er tilgangen til Tromsømarka viktig. Vi vil bo i en by der det fortsatt er sol i sentrum og der alle har tilgang til marka og til sjøfronten.

Vi må satse mer på bydelene våre. Kvaløysletta har et stort potensial, og det er det rom for å bygge flere leiligheter i tillegg til den eksisterende eneboligbebyggelsen. Bydelen har gode skoler og barnehager i nærmiljøet, og får nå ny ungdomsskole, nytt bo- og omsorgssenter og nyoppusset sykehjem. Det mangler fortsatt lokaler til kultur- og fritidsaktiviteter, noe av dette blir løst i tilknytning til ny ungdomsskole. Flere skolebygg må tilrettelegges for allsidig bruk etter skoletid. Det bør gjøres mer for å utvikle de to bydelssentrene Slettatorget og Storelva, og ikke minst er utbygging av busstraseene og gang- og sykkelstier viktig for

bydelen. Vi tror at når disse brikkene sammen med et ennå bedre busstilbud er på plass, så er det mulig å få til boligbygging uten å øke biltrafikken.

Det skal nå også satses spesielt på bydelene Stakkevollan og Kroken, som har andre utfordringer. Også her handler det om skoler, barnehager, idretts- og kulturaktiviteter; godt bydelscenter med butikker, busstilbud, gang- og sykkelveger og nærhet til natur og friluftsliv. Slik kan vi fortsette fra bydel til bydel, på fastlandet og på Tromsøya.

Tromsøs har viktige distriktbygder som er basert på næringer som fiske og fiskebruk havbruk, landbruk og etter hvert en del turisme. Nærhet til barnehager og skole og kultur- og idrettsaktiviteter er viktig også for folk her. Kystsoneplanen åpner for en miljøvennlig oppdrettsnæring, som lar seg kombinere med lokalt fiske og friluftsliv. Ikke minst er det viktig å ta vare på matjorda vår. Nærhet til ren kyst og natur, bærplukking, jakt og fiske er viktig for det gode liv på yttersida såvel som i Ullsfjordområdet.

I Tromsø må du ikke gå mange skritt for å komme ut i naturen. Dette er en styrke både i bygdene, i bydelene og i sentrum. SV vil ikke tillate mer bygging som hindrer allmennheten tilgang til fjæra. Vi vil bo i en by der det fortsatt er sol i sentrum og der alle har tilgang til sjøfronten. Vi må sikre vern og tilgang til natur og sjøsonen gjennom kommuneplanens arealdel og oppfølgende arealplaner.

Boligprisene i Norge og i Tromsø er blitt altfor høye. Ved å kjøpe Åsgårdmarka og opprette Tromsøbolig KF har SV og samarbeidspartiene tatt viktige steg mot å få boliger med sosial profil, klimanøytralitet og god arkitektonisk kvalitet. Ved å gjøre mange boliger tilgjengelig kan kommunen stoppe prisveksten ved å lage et gulv i markedet.

For å skape varierte bomiljø, må omsorgs- og utleieboliger være tilpasset ulike familiestørrelser og livsfaser og fordeles i alle bydeler. SV vil også at kommunen skal støtte opp om private initiativ, der formålet er å skape gode bomiljø som kan fremme sosial aktivitet og motvirke ensomhet.

Tromsø SV vil bruke arealplaner aktivt for gode lokalsamfunn og levende bysentrum ved å

- Lage en gode rammer for å bygge tett og høyt som ivaretar gode bomiljø i sentrale områder av Tromsø.
- Sikre grensene for Tromsømarka på Kvaløya, på Tromsøya og på fastlandet.
- Jobbe for at større deler av Tromsømarka og bynær fjæra skal kategoriseres som statlig sikra friluftsområde
- Invitere til bred medvirkning. Ny bebyggelse må ta hensyn til eksisterende bebyggelse i området.
- Støtte opp om et levende bysentrum gjennom en aktiv sentrumsplan.
- Verne om bynære jordbruksområdene og generelt ta vare på matjorda i Tromsø.
- Gjennom arealplanlegging legge til rette for at Nord-Norge-banen kan komme til Tromsø.
- Planlegge for grønne, tilgjengelige og aktiviserende møteplasser i alle bydeler, og nær tilgang til natur.
- Sørge for at ved utbygging av nye boligområder bør kollektivtilbud og tilrettelegging for syklende og gående være på plass før boliger tas i bruk.
- Ta vare på fjæra i bynære strøk

SV vil sørge for et variert bomiljø og billigere og tilrettelagte boliger for de som trenger det ved å

- Være med å videreutvikle Tromsøbolig KF og Åsgårdmarka til et område med rimelige boliger for folk som trenger det.
- Øke kontraktstiden for dem som ikke har mulighet til å komme seg inn i det vanlige boligmarkedet.
- Kommunen skal samarbeide med private utbyggere om å etablere flere «leie-til-eie»-prosjekter for alle livsfaser, og spredt i alle deler av kommunen.
- Kommunen skal bruke forkjøpsretten i nye boligprosjekt og vurdere å «leie til eie»-konsept i disse boligene.
- Styrke startlånordningen for førstegangsetablerere.
- Anskaffe flere omsorgsboliger til eldre og til andre med hjelpebehov – 130 hvert år.
- Sørge for flere boformer med fellesrom, generasjons- og flerfamilieboliger, kollektiv med rom for alle typer folk. Her kan kommunen samarbeide med private gjennom aktiv planlegging.
- Sørge for variasjon i boligtyper i alle boområder.
- Samarbeide med utviklingslagene for å utvikle nye boligområder i distriktene.
- Øke kontraktstiden for de som ikke har muligheter til å komme seg inn på det ordinære boligmarkedet
- Endre reglene slik at personer ikke kastes ut av boligen etter kontraktstiden uten at de har annen bolig
- Styrke startlånsordningen
- Bygge boliger med integrerte støtteordninger for unge i alderen til 16 til 24 år.
- Utrede å innføre kommunal bostøtte.
- Presse på for at det gjennomføres et opprydningsarbeid i gamle reguleringsplaner, for å bidra til å effektivisere planprosessene og sikre at arealutnyttelsen og utbygginga skjer i tråd med dagens intensjoner i planlegginga med særlig hensyn til bærekraft.

SV vil blant annet ivareta lokaldemokratiet ved å

- Gå imot innføring av parlamentarisme til erstatning for formannskapsmodellen.
- Gå inn for moderate folkevalgtlønninger, møtegodtgjørelser og lederlønninger.

Helse, omsorg og livskvalitet

Vi lever lengre, det gir oss også utfordringer med å tilrettelegge for tilstrekkelige helse- og omsorgstjenester og god livskvalitet. Satsingen må gå langs to dimensjoner:

- **Mer satsing på folkehelse** og et mer aldersvennlig samfunn med mindre sosial og økonomisk ulikhet.
- **Rekruttering, kompetanse og god prioritering av helse- og omsorgstjenestene**, basert på livskvalitet, samarbeid og medbestemmelse.

Folkehelse handler om gode lokalsamfunn med aktive medborgere, lite forurensing og støy, lett å komme seg fram til beins, i rullestol eller med sykkel, gode møteplasser, rom for fysisk aktivitet og nærhet til natur. God sunn mat på skolen og i eldreomsorgen er også viktige folkehelse tiltak. Fokus må også være på å jamne ut sosiale og økonomiske forskjeller i Tromsøsamfunnet. Her i Tromsø viser levekårsundersøkelser at vi har betydelige helseforskjeller i befolkningen, og forskjellene er knyttet til økonomisk ulikhet og stedet man bor. Det innebærer at det må satses spesielt på områder med levekårsutfordringer, og at det må stilles krav til god planlegging av boområder i Tromsø. Medvirkning og lokaldemokrati der alle kommer til orde er også en viktig del av folkehelsearbeidet.

Tromsøsamfunnet skal ha plass til funksjonsmangfold gjennom hele livet. Nærområder, aktiviteter, barnehager, skoler, kultur- og idrett, boliger og samferdsel må utformes slik at

alle kan delta. Gode hjelpetjenester skal bidra til selvbestemmelse, deltakelse, likeverdighet og livskvalitet.

Tromsø må bli et aldersvennlig samfunn. Eldrerådet og Helse og velferdsutvalget har vedtatt at kommunen skal i gang med et prosjekt om hvordan utforme samfunnet for å ivareta en stadig større andel eldre mennesker. Aldersvennlig samfunn handler om universell utforming, og om meningsfylte aktiviteter der eldre føler seg velkommen, det handler om boligutforming og varierte og tilrettelagte uteområder med rom for alle aldersgrupper og typer mennesker. Det er viktig å koble sammen kommunen, frivilligheten, næringslivet og de enkelte innbyggerne sammen for å få til de gode løsningene. Slik vil vi kunne være aktive lengre, det handler om å og samtidig bo trygt fordi vi kjenner naboen, vi vet om hverandre og det er lettere og hyggelig å bry seg om hverandre. Den kulturelle spaserstokken er et viktig bidrag.

Rekruttering og god kompetanse er hovedutfordring nr 1 for gode helse- og omsorgstjenester. Vi blir flere eldre, og vi trenger folk som være med å utforme gode tjenester i Tromsø. Da er det viktig å rekruttere og beholde kompetent arbeidskraft som kan være med å utvikle tjenestene i samarbeid med andre. SV vil derfor støtte opp om tiltak som gjør det mer attraktivt å jobbe i helse- og omsorgssektoren. Det handler om lønn, men også faglig utvikling og innflytelse på arbeidsplassen.

Mangel på personell tvinger offentlig helse til å kjøpe dyre vikarer fra private vikarbyrå. Det er en ond sirkel med dårlig ressursutnyttelse og press på de ansatte som må jobbe mer turnus og får større arbeidsbelastning. Dette fører igjen til større sykefravær enn nødvendig. SV vil derfor satse på flere faste stillinger og bedre grunnbemanning. Vi vil også fortsette arbeidet med å tilrettelegge for en heltidskultur, der alle får muligheten til hele stillinger i omsorgstjenestene.

Tromsø trenger flere og varierte omsorgsboliger. Med flere eldre som lever lengre er det behov for flere plasser i eldreomsorgen. Det viktigste framover er å satse på et variert tilbud av gode omsorgsboliger med mulighet for fleksibel og heldøgns omsorg for de som ikke lenger har helse til å bo i eget hjem. En god omsorgsbolig utsetter og i mange tilfeller minsker behovet for sykehjemsplass. Omsorgsboliger gir mer selvbestemmelse og for mange gir det bedre livskvalitet.

Nytt Kvaløya bo- og velferdssenter. Nye Kvaløya Bo- og velferdssenter vil være den største satsingen på eldreomsorg i perioden. Det skal være et godt sted å bo for personer med demenssykdom. SV er positiv til at det legges flere funksjoner til senteret i tillegg til sykehjemsplasser, omsorgsboliger og dagsenter. Det bør legges til rette for at frivillige organisasjoner skal kunne ha aktiviteter som kan aktivisere beboerne.

Å skape varierte bomiljøer med gode og mer kollektive boliger for eldre er også en viktig del av et aldersvennlig samfunn. Ensomhet er et stort og økende problem blant eldre, og kommunen skal være positiv til initiativ som kommer fra private som ønsker å ta ansvar for egen alderdom ved å bygge kollektive boliger i egen regi. Det vil øke tryggheten ved å bo

hjemme lengre, det vil sikre økt sosial kontakt og det vil gjøre det lettere for kommunen å yte hjemmetjenester når behovet oppstår.

Bedre fastlegeordning og ny legevakt. Tromsømodellen er kommunens svar på fastlegekrisen. Basistilskuddet økes, det opprettes flere stillinger slik at flere pasienter får fastlege og belastningen på den enkelte lege reduseres. Det er egentlig et statlig ansvar å finansiere fastlegeordningen, men de statlige bidragene har ikke vært tilstrekkelig til å sikre nødvendig rekruttering. SV vil sørge for at Tromsømodellen videreføres samtidig som vi vil arbeide for at Staten tar større ansvar for at fastlegeordningen skal fungere etter intensjonen. Vi vil sørge for at det er ledig kapasitet i systemet som gjør at alle får tilgang til fastlege og at det blir enklere å bytte. Legetjenesten knyttet til elver og institusjoner må styrkes.

Ny legevakt i Breivika skal etter planen være ferdig i 2027. Alternativet som er valgt, er det beste ut fra alle hensyn. SV vil følge opp at kommunen får en legevakt som ivaretar alle de funksjoner som en moderne legevakt skal ha. SV vil integrere funksjonen overgrepsmottak bedre i legevakten. Ut fra tilstanden til dagens legevakt, er det viktig at byggeprosessen ikke blir forsinket. SV vil også påse at legevakta bygges etter miljøstandarder som ivaretar våre klimamål.

Alle barn skal få et godt møte med livet i Tromsø. Graviditeten er en tid preget av glede forventning. Det er også mye nytt man skal lære seg og mange vordende foreldre har stort informasjonsbehov. For kommende foreldre som opplever spesielle bekymringer og helsemessige utfordringer under svangerskapet er oppfølgingen fra jordmødre ekstra viktig. Etter fødselen er det helsestasjonenes oppgave å gi god veiledning til foreldre. Omtrent en av ti kvinner rammes av fødselsdepresjon og trenger støtte. Helsestasjonen er også viktig for å oppdage og følge opp barn som av ulike årsaker ikke utvikler seg som normalt. Jordmortjenesten og helsestasjonene er en svært viktig del av kommunens folkehelsearbeid. Tromsø SV mener dette er tjenester som må prioriteres høyt.

Verdens helseorganisasjon (WHO) definerer psykisk helse som: «en tilstand av velvære der individet kan realisere sine muligheter, håndtere normale stress-situasjoner i livet, arbeide på en fruktbar og produktiv måte og har mulighet til å bidra overfor andre og i samfunnet.» Psykisk helse påvirkes av forhold som sosialt nettverk, inkludering, fysisk aktivitet og tilgang på helsetjenester, og det er viktig å tilrettelegge for psykisk funksjonsmangfold i samfunnet, slik at alle «kan være med». Psykiske helse skapes der vi lever livene våre, i familiene, i nabolagene, på skolene, på arbeidsplassene og i institusjonene våre. SV-politikk fremmer sosial rettferdighet og gode livsbetingelser for kommunens innbyggere. Dette bidrar også til å styrke vår psykiske helse.

Kommunens skal ha et godt utbygget lavterskeltilbud for psykiske plager og lettere psykiske lidelser til både barn og voksne. Barn og ungdommer har tilbud gjennom skolehelsetjenesten, helsestasjonen og Psykhjelpen. Losen lavterskelsenter gir behandling til voksne med rusutfordringer og lettere psykiske lidelser. I 2022 ble det også etablert et tilbud for livskrisehjelp i kommunen. Innbyggere som opplever plutselige dødsfall, samlivsbrudd eller ulykker kan nå raskt få den hjelpen de trenger.

Vi mangler et lavterskeltilbud til eldre. Mange er tilfredse med livet langt inn i

alderdommen, men høyere alder bringer også med seg tapsopplever som kan føre til psykiske helseplager. På grunn av stor pågang i kommunens lavterskeltilbud prioriteres unge voksne og personer som har hjemmeboende barn først. Dette fører til at de eldre havner nederst på prioriteringslista. Vi kan løse denne utfordringen ved å opprette et eget lavterskeltilbud for eldre mennesker som opplever psykiske helseplager.

Kommunen skal sørge for at personer med langvarige og alvorlige psykiske lidelser kan leve så gode liv som mulig. Dette krever individuelt tilpassede tiltak på flere områder som bolig, kultur- og fritidstilbud, økonomi og sosiale nettverk. Det eksisterer også flere typer oppsøkende behandlingsteam som retter seg mot å gi hjelp til å mestre hverdagen for denne gruppen.

SV vil tilrettelegge gode lokalsamfunn og fremme folkehelse ved å

- Oppfylle folkehelseperspektivet i kommuneplanen, og sørge en helhetlig folkehelsestrategi som styrker helse og livskvalitet tas inn i alle arealplaner og tjenesteplaner.
- Tromsø kommune skal bli en del av sunne kommuner-nettverket.
- Ha en egen folkehelsekoordinator.
- Prioritere planlegging og utforming av helsefremmende nærmiljø i områder som kommer dårlig ut på levekårsundersøkelser.
- Sørge for at ny utbygging forbedrer, og ikke forringer helsefremmende kvaliteter i nærmiljøet.
- Legge til rette for mer medbestemmelse, og at ulike alders- og brukergrupper må få si sin mening om hva de trenger i sin bygd eller bydel.
- Yngre barn, de eldste eldre og mennesker med funksjonsnedsettelse er ofte mindre mobile og er mer knyttet til sine nærmiljø enn andre aldersgrupper. Dermed er det spesielt viktig at kommunen legger til rette for medvirkning og aktivitetstilbud i bydelene for disse gruppene.
- Jobbe for bedre luftkvalitet og mindre støy i bomiljøene ved å redusere biltrafikken.
- Stille strengere krav til bokvalitet som sikrer utsikt og lys ved utbygging.
- Forenkle tilgangen til eksisterende friluftsområder.
- Sørge for at innbyggerne i bydelene får medvirke og ta aktivt del i prosesser som påvirker deres hverdag.
- Bygge grønne, aktiviserende og lett tilgjengelige møteplasser for alle aldersgrupper.
- Støtte arbeidet med å gjøre Tromsø til et aldersvennlig samfunn.

SV vil tilrettelegge for at Tromsø blir et mer funksjons- og aldersvennlig samfunn ved å

- At alle eldre skal ha mulighet til å leve gode liv aktive liv
- Vektlegge universell utforming i boliger slik at færre eldre blir nødt til å forlate sine hjem og nabolag mot eget ønske hvis bevegelseevnen blir dårlig.
- At alle eldre skal ha tilbud om meningsfulle aktiviteter uansett helse og funksjonsnivå, videreutvikle den kulturelle spaserstokken.

- Videreføre frivillige hjemmebesøk hos alle det året de fyller 79.
- Etablere velferds- og aktivitetssenter etter modell av «Sydspissen» i alle bydelene.
- Tromsø som aldersvennlig samfunn skal være et tverrsektorielt prosjekt der byutvikling, boligutvikling, kultur, frilivsliv, sosiale aktiviteter og arbeidsmuligheter skal inkluderes. De eldre skal selv utgjøre den viktigste ressursen i satsingen.
- Fortsette arbeidet med demensvennlig samfunn.
- Etablere egne avlastningsordninger for pårørende til hjemmeboende pleietrengende.
- Prøve ut nye og alternative boformer for eldre i kommunal regi og slutte opp om private initiativ der eldre selv vil bo mer kollektivt.
- Legge til rette for boligbygging med fellesfunksjoner tilpasset den økende eldre del av befolkningen.
- Tilrettelegge for at eldre får hjelp til å tilpasse boligen slik at de kan bo trygt hjemme så lenge de vil.

Tromsø SV vil styrke tjenestene i eldreomsorgen i Tromsø ved å

- Øke grunnbemanningen for å fase ut dyre vikarbyråer, og gjøre forsøk med enkle vikarpooler i tilknytning til for eksempel utvalgte bo og velferdssentre.
- Videreføre og utvide *Plan for rekruttering og stabilisering av personell innen helse og omsorg*.
- Sørge for at det er god, variert og sunn mat til eldre på sykehjem, bosentre og til de som får levert mat.
- Sikre flerfaglig tilnærming i eldreomsorgen, der ulike yrkesgrupper og profesjoner sammen bidrar til å skape god livskvalitet og en helhetlig tjeneste.
- Bruke velferdsteknologi for å gi bedre og raskere hjelp som kan øke lysten og muligheten til å bo hjemme lengre, og sikre tilstrekkelig opplæring hos brukere.
- Bygge Kvaløya bo og velferdssenter.
- Sørge for at alle som trenger det, får sykehjemsplass. Det forutsetter at kommunen skaffer tilstrekkelig antall omsorgsboliger slik at vi får en fungerende «omsorgstrapp».
- LHBTQ-kompetanse i eldreomsorgen.
- Sikre alternative boformer for å motvirke ensomhet og opprettholde funksjon, som demenslandsby, generasjonsboliger, eldrekollektiv og omsorgsboliger med styrket praktisk bistand.
- Opprette helsestasjon for eldre i bydelene,

SV vil bedre helsetjenestene i Tromsø ved å

- Bygge ny legevakt.
- Videreføre fastlegeavtalen «Tromsømodellen» slik at alle innbyggere får fastlege.
- Trygge driften av Kraft universitetshelsesenter.
- Styrke fokus og kompetanse på kvinnehelse generelt.
- Alle som ønsker det følges opp av jordmor fra Tromsø kommune gjennom svangerskapet.

- Tromsø kommune skal etterfølge helsedirektoratets anbefaling om standardisert program for regelmessige konsultasjoner på helsestasjonen.
- At det skal tilbys ekstra timer på helsestasjonen til familier som har behov for mer støtte på grunn av psykiske vansker hos foreldre eller utfordringer med mat, søvn eller trivsel hos barnet.
- Sikre ordningen med at det tilbys hjemmebesøk fra jordmor og helsesykepleier innen én uke etter fødsel til alle familier.
- At alle mødre rutinemessig undersøkes fødselsdepresjon med standardiserte kartleggingsverktøy slik at man kan følge opp de som har en fødselsdepresjon.
- At lavterskeltilbudet for psykologhjelp til foreldre og barn ved helsestasjonen opprettholdes på et nivå som svarer til behovene i befolkningen.
- Jobbe for bedre oppfølging av kvinners helse for å forebygge varige plager etter fødsel.
- Sørge for at amnehjelp følges opp av helsestasjonene.

Tromsø SV vil styrke psykiske helsetjenester ved å

- Fortsette satsingen på Rask psykisk helsehjelp, Livskrisehjelpa og Losen lavterskel.
- Sikre at Helsehuset får tilstrekkelig kapasitet til å ivareta mennesker med psykiske lidelser.
- Lage handlingsplan mot selvmord og oppfølging etter selvmordsforsøk.
- Sikre et godt tilbud på kartleggings- og treningsboligene i Mellomvegen 100 for de som kommer ut fra fengsel, psykiatrisk behandling eller andre institusjoner.
- Styrke samarbeidet med frivillige organisasjoner som gir lavterskel tilbud innen rusomsorg, psykisk helse, selvmordsforebygging og pårørendestøtte.
- Styrke samarbeidet med brukerorganisasjonen Marborg om et ettervernstilbud for rusavhengige.
- Styrke samarbeidet med brukerorganisasjonene og ansette flere erfaringskonsulenter
- Sikre differensierte boliger for de ulike målgruppene innen rusfeltet
- Opprette et lavterskel samtaletilbud til eldre innbyggere med psykiske helseproblemer.
- Sørge for at de oppsøkende behandlingsteamene ACT, FACT og FACT Ung har tilstrekkelig ressurser til å gi et godt tilbud til innbyggere med sammensatte hjelpebehov.

Oppvekst

Barnehage

En god barndom legger grunnlaget for et godt liv. Barn og unge skal ha like gode muligheter til å utvikle seg som mennesker. Barnehagen og skolen skal bidra til å utjevne forskjeller, til å åpne dører mot verden og til å gi historisk og kulturell innsikt og forankring. Opplæringen skal fremme deltakelse i samfunnet, og gjennom lek og variert undervisning skal barna i Tromsø trenes i å samarbeide med andre, i å være kreative og i å tenke kritisk.

På mange av kommunens områder er det å rekruttere og beholde ansatte noe av den største utfordringa. Det gjelder også innen oppvekst. SV vil satse på de ansatte i sektoren.

Barnehagen i Tromsø skal være fylt med lek og fellesskap. Barnehagen spiller en viktig rolle for barns utvikling og læring. Tromsø SV vil sikre at barnehagene har god finansiering og nok ansatte. SV vil at barnehagen skal ha et godt pedagogisk innhold og at de ansatte har tid til hvert enkelt barn. For å sikre det må vi ha nok pedagoger og nok ansatte i barnehagene. En styrket bemanning i barnehagen vil bidra til at ansatte lettere ser hvert enkelt barn og kan følge dem opp på en god måte. Dette vil igjen bidra til tidligere å oppdage barn som trenger særskilt oppfølging. Det vil også demme opp for et høyt sykefravær.

Det foregår for tiden en ideologisk kamp i Norge. Det er store penger å tjene på å drive barnehage i Norge. Fellesskapet penger er ment å gå til ungene, men for mye midler forsvinner til å berike eierne som tar pengene med til Sveits.

SV stiller seg på de ideelle- og familiebarnehagenes side, og vil gjøre det vi kan for at de skal kunne fortsette driften i Tromsø. Alle nye barnehager i Tromsø skal drives av det offentlige eller ideelle.

Barnehagereformen ga alle barn rett til barnehageplass, men ikke i sitt nærområde. Det fører til at en del har lang vei til og fra barnehagen. SV vil at alle skal få tilbud om barnehageplass i sitt nærområde.

Tromsø er et multikulturelt samfunn. Barnehagen må synliggjøre variasjoner i verdier, kultur, religion, livssyn, og sørge for at alle barna skal føle seg verdsatte og inkludert i vårt samfunn, uavhengig av hvilken bakgrunn de har. Inkludering innebærer at alle tar del i leken i barnehagen.

Ei av de største utfordringene i barnehagene er i sikre nok personell. SV vil jobbe for å øke grunnbemanningen og sikre gode arbeidsvilkår.

Tromsø SV vil:

- Styrke etter- og videreutdanningen av ansatte i barnehagene.
- Tilrettelegge for at de ideelle barnehagene og familiebarnehagene kan fortsette driften i Tromsø.
- Fortsette å utvide supplerende opptak til barnehagene, med et mål om at alle skal få barnehageplass når de trenger det.
- Sørge for at alle får tilbud om barnehageplass i sitt nærområde.
- Satse på grønne barnehager med gode utearealer.
- At barnehager skal få være barnehager, og ikke en førskole. Læring skal skje gjennom lek og omsorg. Barnehagene skal ha stor frihet til selv å vurdere hvilke metoder som skal brukes.
- Utvide opplæring i temaet vold, overgrep og grensesetting for barnehagebarn, som forebyggende tiltak.
- Utvide opplæring, tiltak om mangfold og inkludering, slik at barnehager kan bruke mangfold som en ressurs i det pedagogiske arbeidet og støtte, styrke og følge opp barna ut fra deres egne kulturelle og individuelle forutsetninger.
- Tilse et godt samisk barnehagetilbud og øke antallet slike barnehageplasser. Spesielt Guovssahas Mánáidgárdi, Sjømannsbyen barnehage og Gimle studentbarnehage står sentralt i dette. Det er utfordrende å klare å rekruttere og beholde nok samisktalende personell. Derfor vil SV videreføre og forsterke eksisterende rekrutteringstiltak.
- Videreutvikling av tilbudet om samisk språk og kulturforståelse i barnehagen, også ovenfor barn uten samisk som hjemmespråk og som går i kommunens øvrige barnehager
- Full bemanning i hele åpningstiden i barnehagen.
- Øke kvaliteten på tilbudet til de minste barna gjennom økt bemanning i barnehagen.
- Vurdere ei prøveordning med en langtidsåpen barnehage for å sikre et tilbud til foreldre som jobber turnus.

Skole

En inkluderende fellesskole er viktig for å sikre at alle barn får et godt opplæringstilbud, uavhengig av foreldrenes økonomi, språklig bakgrunn eller helse. På skolen møtes ulike mennesker, med forskjellig utgangspunkt, i samme klasserom. Hver enkelt elev skal bli sett og få tilpasset opplæring. Det gjør vi med god finansiering av skolene, nok kvalifiserte lærere, tidlig innsats, og en praktisk og variert skoledag.

Skolen kan bidra til at det ikke er foreldrenes bakgrunn som bestemmer hvor mye barn skal lære, eller hvilke muligheter de skal få senere i livet. Det er helt nødvendig med økt lærertetthet og skole-lekser for at alle barn skal bli sett og bli gitt den oppfølgingen de trenger. Kontaktlæreren har en nøkkelrolle som ansvarlig for elevenes faglige og sosiale utvikling, for klassens læringsmiljø og sosiale miljø, for samarbeidet med ytre faginstanser og foreldrene og arbeidet mot frafall og utenforskap.

Hode og kropp hører sammen. Skolemat gir mulighet for bedre læring, og derfor vil SV innføre skolemat.

SV vil jobbe for at alle kommunens skoler er universelt utformet og tilgjengelige. Skolen skal utvikle inkluderende fellesskap som fremmer helse, trivsel og læring for alle. SV vil sette fokus på en trygt og tettere bemanning i SFO og for tilstrekkelig ressurser for ansatte som vil gi trygg og god kvalitet for elever utenom skoletid.

Det er helt avgjørende for kvaliteten i norsk skole at elevene har lærere med den brede kompetansen som lærerutdanningen gir. Likevel er for mange timer i skolen uten en kvalifisert lærer.

Både spesialpedagogisk, sosialpedagogisk og helsefaglig kompetanse i skolen er viktig for å ivareta elevenes faglige, sosiale, fysiske og psykiske behov på en god måte. SV vil styrke skolehelsetjenesten

Forskning viser at nyutdannede lærere opplever overgangen fra utdanning til yrke som krevende. Skal Norge unngå en alvorlig lærerkrise må det ikke bare utdannes flere lærere, vi må også sikre at de nyutdannede blir i skolen. Alt for mange ferske lærere (16 prosent) møter «praksissjokket» og slutter i løpet av de fem første årene i jobb. Jevnlige veiledning fra kvalifiserte veiledere er en viktig støtte for å ta vare på engasjement og motivasjon hos nye lærere.

Skolene er viktige for lokalmiljøa. SV jobber for at skolene skal være åpne og tilgjengelige slik at lag og foreninger kan bruke skolene til sine aktiviteter. SV vil sørge for at nye skoler bygges med bydelsfunksjoner, slik at skolene kan bidra til idrett, kultur og møteplasser for unge.

SV jobber for at SFO-tilbudet skal være gratis. Nasjonalt har SV fått gjennomslag for gratis halvdagsplass i første og andre klasse. Dette er viktig for inkludering og tilhørighet. Vi ønsker å utvide denne ordninga.

Tromsø SV vil:

- Bygge ny Kvaløysletta ungdomsskole.
- Bygge ny Tromsdalen skole.
- Videreføre den felles rabattordningen for barnehage og SFO slik at foreldre med barn begge steder får en samlet søskenrabatt.
- Satse på tidlig innsats i skolen der elevene er sikret god oppfølging gjennom hele utdanningsløpet.
- Satse på de praktiske og estetiske fagene, for eksempel gjennom å innføre Tromsø-timen, en time ekstra i uken knyttet til praktiske og estetiske fag.
- Styrke og videreføre den kulturelle skolesekken.
- Fortsette arbeidet med oppgraderingen av uterom i skolegårdene.
- Innføre et skolemåltid.
- Ansette flere i SFO og innføre en bemanningsnorm uavhengig av stillingsprosent barn har månedlig på SFO som sikre at et barn telles som et barn
- SV vil styrke seksualundervisningen.
- At kommunen skal lage en handlingsplan mot seksuell trakassering og overgrep i skolen.
- Styrker skolehelsetjenesten og psykiskhelsetilbudet til elevene gjennom hele skoleløpet.
- At samisk språk og kultur skal være en naturlig del av skoletilbudet for alle barn i kommunen.
- Gjennomføre en opptrappingsplan for helse- og sosialfaglig kompetanse i skolen.
- Øke innsatsen på forebygging av vold og trusler i skolen og sikre at lærere og annet personell er i stand til å håndtere slike situasjoner om de oppstår.

- Sikre at skolen har ressurser til å ivareta barn med spesielle behov
- Styrke spesialpedagogisk kompetanse i skolen slik at barn med særlig behov for særlig oppfølging behov får bistand fra kvalifisert fagpersonell.
- Barn skal ha god tilgang på samiskundervisning på forskjellige nivå.
- Satse på samarbeid fra flere instanser rundt barnet i skolen slik at hele barnet får mulighet til utvikling i skolen
- Arbeide for at alle elever undervises av lærere med godkjent lærerutdanning.
- Utarbeide en handlingsplan for hvordan rekruttere og beholde nok lærere med lærerutdanning i Tromsø kommune.
- Arbeide for at kontaktlærerne i skolen har tilstrekkelig tid til å følge opp elevenes læring og utvikling på en god måte gjennom økt kontaktlærertid til alle kontaktlærere i Tromsø kommune.
- Skole jobber systematisk og programbasert for å fremme trivsel og inkludering, og for å forebygge mobbing blant barn og ungdommer.
- Styrke helsesykepleier-ressursen i kommunen.
- Styrke laget rundt eleven gjennom å få flere miljøarbeidere, miljøterapeuter og sosiallærere inn i skolen.
- Styrke det spesial- og sosialpedagogiske og helsefaglige tilbudet i barnehager og skoler
- Arbeide for at alle elever skal oppleve tilhørighet i et trygt og godt psykososialt miljø
- Sørge for at det et skal være tilgang på minst ett kjønnsnøytralt toalett på alle kommunale bygg - toalettet kan ikke være et handikaptaolett

Barnevern

Barnevernet skal bidra til gode oppvekstvilkår. Noen familier vil ha behov for oppfølging fra barneverntjenesten. Barnevernet skal være en ressurs for familiene, og først og fremst bidra til å styrke oppvekstvilkårene. Barnevernet jobber med de mest sårbare barna våre. For SV er det grunnleggende at vi klarer å møte familiene, både barn og foreldre, på en respektfull måte, som forebygger konflikt og legger grunnlaget for en god løsning på sikt. Det kan vi bare gjøre hvis barnevernet har nok ressurser. For SV er det viktig at barnevernet sikres både nok ansatte og nok penger til forebygging og tidlig innsats. Barnevernet er inne i ei endring – oppvekstreformen stiller nye stor krav til barnevernet, men ikke minst til alle andre rundt barnet for å sikre en god og trygg oppvekst.

For å kunne hjelpe barnet og deres familie så tidlig som mulig må vi sikre at alle instanser rundt barnet samarbeider til barnets beste. Derfor vil SV at flere enn barnevernet skal kunne bruke familieråd som metode for å sikre gode oppvekstvilkår for barn.

Alternativet er at vi får flere avvik, vi klarer ikke å hjelpe de barna vi må hjelpe, vi møter ikke familier med respekt, de ansatte føler at de alltid henger etter og sykefraværet går opp. Det er også dårlig økonomi å bli hengende etter, siden det er billigere å sette i gang hjelpetiltak tidlig, enn å sette inn omsorgsovertakelser, når ting allerede har skjært seg. Det er derfor viktig å sikre barnevernet nok ressurser. Ny barnevernslov fører til endringer i barnevernet og en ny reform for barnvernet og alle som jobber med barn i Tromsø. Denne oppvekstreformen må føre til bedre samarbeid mellom ulike instanser og etater og føre til tidlig innsats slik at vi i større grad forebygger og i mindre grad må reparere

Tromsø SV vil:

- Styrke bemanningen i barnevernet
- Rekrutere og styrke fosterhjem i kommunal regi og i tråd med KS sine anbefalinger
- Startet en omstilling vekk fra kommersielle aktører over til kommunale og ideelle.
- Utvide ordningen med familieråd

Gode forhold for barnefamilier

Stadig flere unger vokser opp i fattige familier. De siste tallene fra Bufetat viser at 8,3% av barna i Tromsø vokser opp i familier med vedvarende lavinntekt. Det er 1114 barn. Selv om andelen i Tromsø er mye lavere enn for landet som helhet er det likevel et stort problem. Med den utviklinga vi ser i økonomien er det sannsynlig at det vil bli flere barn som vokser opp i familier i lavinntekt.

Derfor er det spesielt viktig at kommunen fører en politikk for inkludering og omfordeling. Fast inntekt og stabilt arbeid er viktig for å bekjempe fattigdom, derfor må særlig unge som står utenfor arbeid og aktivitet følges tett opp.

Mange av barna som vokser opp i fattige familier bor trangt og er avhengige av offentlige ytelser. Derfor er det å sikre ei trygd til å leve av og med sentralt i å redusere tallet på barn som vokser opp i fattigdom

Tromsø SV vil

- Arbeide for lav egenbetaling i fritidsaktiviteter, idrett og kulturtilbud.
- Offentlige ytelser som sikrer at barn ikke vokser opp i fattige familier.

Oppvekstmiljøet handler om mye mer enn skole og barnehage. Det er summen av alle opplevelsene til barn og ungdom. Derfor er det viktig at kommunen ser heilhetlig på skole, barnehage og fritid, og støtter opp om de familiene som trenger hjelp for å skape et trygt liv for sine barn.

Kultur, idrett og friluftsliv

Å satse på kultur, idrett og friluftsliv er å satse på mennesker og bygge samfunn med fellesskap, aktivitet, debatt og glede. Tromsø skal være en kommune der alle får mulighet til å oppleve idrettsglede, uttrykke seg kreativt, delta i aktiviteter og være i kontakt med naturen; uavhengig av økonomi, bakgrunn og funksjonsnivå. I denne valgperioden vil vi først og fremst satse på å bedre fritids-, kultur- og idrettstilbudene i bydeler og distrikt. Dette er også god miljøpolitikk!

I FNs barnekonvensjon artikkel 31 står det at barn har rett til: «*hvile og fritid og til å delta i lek og fritidsaktiviteter som passer for barnets alder og til fritt å delta i kulturliv og kunstnerisk virksomhet*». Fritidsklubber er med på å fremme gode oppvekstmiljøer, positive aktiviteter og fellesskap. Tromsø kommune har seks juniorklubber for barn på mellomtrinnet og tre ungdomsklubber. Nylig åpnet Grab, en sosial møteplass som tilbyr egenorganisert aktivitet på Stakkevollan og Ungdommens møteplass (UMT) i Tromsø sentrum. Det skal også bygges en helt ny skatepark i Nansenparken, og fra i år har kommunen også gjort det enklere å låne skoler for barne- og ungdomsorganisasjoner som vil arrangere møter og aktiviteter.

Likevel har vi fortsatt en jobb å gjøre for barn og unge! Folkehelseinstituttets oppvekstprofil for 2023 viser at barn og unge i Tromsø er betydelig mindre fornøyd med treffsteder sammenlignet med ungdommer ellers i landet. Det er også færre barn og unge som er med i fritidsorganisasjoner og flere som er ensomme.

Tromsø SV mener det nå må sikre at barn og unge har trygge og gode møteplasser, uansett hvor de bor. Alle må få muligheten til å være med i det sosiale fellesskapet. Vi er inne i en

dyrtid, mange familier må prioritere hardt, og foreldre vet at fritidsaktiviteter er kostbare. For barn og unge som ikke deltar i organiserte aktiviteter er det ekstra viktig med fritidsklubber for å lære nye ting, møte venner og trygge voksenpersoner. For noen kan det å prøve ut aktiviteter på fritidsklubbene også være en vei inn i organiserte fritidsaktiviteter.

Tromsø bibliotek og byarkiv er Tromsøs mest brukte kulturtilbud som formidler kunnskaps- og skjønnlitteratur til hele befolkningen, og er en sentral møteplass og debattarena. Bibliotekfilialene i Tromsdalen og Kroken er viktige tilbud i bydelene, det samme gjelder distriktsfilialene i Lakselvbukt og Brensholmen. Sammen med Bokbussen blir bøkene tilgjengelig for mange. Bøker bør være en dagligvare, særlig for barn og unge. Ved å styrke skolebibliotekene, og la noen av dem fungere som åpne folkebibliotekfilialer, kan Tromsøs befolkning få et bedre, og mer likeverdig bibliotektilbud. Og barn kan lett få tilgang til bøker. Digitale løsninger gjør at det er mulig med ganske vide åpningstider, slik de bl.a. har i Lakselvbukt filial.

Kulturskolen gir barn og unge mulighet til å drive med musikk, dans, teater og visuell kunst.

Det meste av tilbudet fins på Sør-Tromsøya; Kulta i Tromsdalen og Rådstua teaterhus i byen har teatertilbud, og for øvrig er det noen kulturskoletilbud på skoler i andre bydeler. Kulturskoletilbudene må gjøres tilgjengelig for flere barn og unge. Det må etableres flere kulturskoleaktiviteter i bydeler og bygder, gjerne lagt til fritidssentrene og til skoler. Gjennom å styrke og videreutvikle samarbeidet mellom kulturskolen og SFO/skole kan flere få tilgang til kulturskoletilbud i Tromsø.

Festivalene gleder Tromsøs befolkning og besøkende med musikk, film, og kunst gjennom hele året. Festivalene er på mange måter motoren i Tromsøs rike kunst- og kulturliv; de gir folk nye opplevelser gjennom å koble det internasjonale og lokale kunst- og kulturlivet, og de gir aktivitet og arbeid til de mange frilansmusikerne, artistene og kunstnere som bor her. Festivalene påvirker kulturtilbudet gjennom hele året, og har store kulturelle, økonomiske og sosiale virkninger, og de er med å bygge et rikere Tromsø. Kommunen bidrar som vertskap og partner i flere av dem, og det er viktig med gode rammebetingelser og utviklingsmuligheter for festivalene.

Rådstua teaterhus, Kunstens hus, Verdensteatret, Kulturhuset og nytt samisk hus. Å skape kunst og kulturopplevelser krever gode produksjons- og visningsarenaer, ulike typer kulturhus. SV vil først og fremst ta vare på og videreutvikle kulturhusene vi har, som rommer viktige miljøer for frilanskunstnere, gode kulturtilbud og festivaler. Rådstua og Kunstens hus er baser for Tromsøs frilansmiljøer innen scenekunst og visuell kunst, og står nå klare for rehabilitering. SV ønsker også å bevare Verdensteatret som både cinematek og kafé som et levende kulturbygg i Tromsø. Gitt filmkulturen og utelivets bidrag til bolyst i byområdet er det nødvendig at ett av sentrums eldste og mest ærverdige bygg både er universelt tilgjengelig og pusses opp til en standard der befolkningen kan ha glede av kulturtilbudet. Neste nye kultursenter som skal realiseres i Tromsø, blir Samisk hus. Tromsø har et bredt og nyskapende miljø av samiske musikere, kunstnere og artister i alle sjangre som er viktig for kulturlivet. Gáisi språksenter bør være en del i samisk hus.

SV støtter at Nordnorsk kunstmuseum og Arktisk filharmoni skal samlokaliseres i et nytt bygg, finansiert med statlige midler. «Tromsø kulturkvartal» kan få 1200 sitteplasser og åpne

et nytt topp marked for konserter og konferanser, samt frigjøre dagens bygg for filharmonien, Kulturhuset, til semiprofesjonelle aktører. Dersom utredningene viser grunnlag for videre planlegging, må kostnadene i prosjektet i hovedsak være statlig finansiert, og ikke fortrenge nødvendig satsing på kulturscenene nevnt ovenfor. I tillegg skal nybygget til Norges arktiske universitetsmuseum inn i det utvidede kulturkvartalet. Dette skal bygges for statlige midler.

Gode fasiliteter er viktig for at flere kan delta i barne- og ungdomsidrett. Vi vil prioritere å vedlikeholde eksisterende idrettshaller, samt å bygge anlegg i lokalmiljøene. Det blir bygget ny idrettshall i tilknytning til Kvaløya nye ungdomsskole. Det er videre viktig å satse på mindre nærmiljøanlegg for ulike aktiviteter i nærmiljøene.

Tromsøbadet har blitt en viktig arena for idrett, fritid og integrering. Flere bader og folk bader oftere enn før Tromsøbadet ble bygget. Utbygging av haller har imidlertid på grunn av Tromsøbadet, blitt enda mer forsinket da Tippemidlene har gått dit. Nå er det på tide med nye prioriteringer. Gode fasiliteter er viktig for at flere kan delta i barne- og ungdomsidretten. Vi må også vedlikeholde eksisterende haller. Vi vil styrke bydelssentrene, og legge til rette for gode liv i distriktene, med mulighet for enkelte kultur og fritidstilbud. SV skal også utarbeide løsninger for at flere skal kunne være med, og gjennom redusert halleie arbeide for at egenandeler ikke hindrer barn og unge i å delta.

Friluftsliv og nærhet til variert natur fra fjæra til fjell er noe av det fineste Tromsø har å by på. Tromsø må verne om arealet som er satt av til friluftslivet, og stanse nedbyggingen av strandsonen og av Tromsømarka. Tromsø trenger flere aktivitetsparker, som Charlottenlund. Friluftslivet må gjøres tilgjengelig for folk med nedsatt funksjonsevne ved at kommunen fortsetter å bygge turløper som alle kan bruke. Videre er det viktig å tilrettelegge for bruk av den fantastiske naturen på Kvaløya og på fastlandet. Utfartsparkering, tilrettelegging av løyper og stier, god merking og muligheter for båter å ankre er blant viktige tiltak. SV vil følge opp at naturmangfoldsplanen til kommunen blir realisert.

Tromsø SV vil styrke møteplasser og aktiviteter for barn og ungdom ved å

- Styrke fritidssentrene i Kroken, på Kvaløysletta, på Stakkevollan og Alfheim aktivitetshus.
- Åpne og tilrettelegge alle skoler for variert bruk og aktiviteter etter skoletid.
- Samarbeide med lag og foreninger om aktiviteter for barn og ungdom. Gode tilskuddsordninger og tilgang på lokaler.
- Være en aktiv pådriver for å få ut informasjon om tilbudene til barn og ungdom gjennom flere kommunikasjonskanaler.
- Kartlegge tilfredsheten med eksisterende fritidstilbud og finne ut hvor det er mangler i tilbudet til barn og unge. Benytte ungdomsmedvirkning i arbeidet med å videreutvikle eksisterende tilbud og for å utvikle nye tilbud og møteplasser i kommunal regi.

Tromsø SV vil styrke bibliotekstilbudet i Tromsø ved å

- Videreutvikle folkebiblioteket i sentrum, og være en garantist for biblioteket i Kroken og Tromsdalen ikke legges ned.
- Styrke skolebibliotekene, og utvikle noen av dem til åpne folkebibliotekfilialer der det i dag mangler tilbud. Ta i bruk digitale løsninger for å øke åpningstid.

- Opprette en folke- og skolebibliotekfilial på Kvaløya nye ungdomsskole.

Tromsø SV vil at flere barn og unge skal få delta i kulturskoletilbud ved å

- Utvide med nye kulturskoleplasser i musikk, dans, teater og visuell kunst i bydelene og i bygder i samarbeid med skoler og SFO.
- Tilrettelegge flere skolebygg med øvingsrom og scene for kulturskoletilbud og andre kulturaktiviteter.
- Sørge for at nye Kvaløysletta ungdomsskole og Tromsdalen skolen bygges ut med scene, øvingsrom, håndverksrom og dansegolv som kan brukes til kulturskole i bydelene.
- Bruke avsatte midler til å tilrettelegge andre skoler for kulturskole og andre aktiviteter.
- Samarbeide med fritidssentrene i Kroken og på Stakkevollan om ulike typer kulturskoletilbud.
- Arbeide for at ikke prisen på kulturskolen skal hindre noen i å delta.
- Etablere moderasjonsordninger som søskenmoderasjon, friplass og flerfagsrabatt på kulturskolen for sikre at flere kan delta.
- Videreføre ung kulturrabatt.

Tromsø SV vil styrke festivalene og kunst og kulturlivet i Tromsø ved å

- Sørge for gode og stabile tilskuddsordninger til festivaler og profesjonelle kunst- og kulturproduksjoner.
- Være med å gi frilanskunstnere i Tromsø bedre arbeidsforhold og lokaler til produksjon og visninger.
- Sørge for at alle kulturbygg blir universelt utformet.
- Rehabiliterer Kunstens hus i Musegata 2.
- Bygge ut Rådstua teaterhus slik de får en god scene, og gode forhold for publikum.
- Realisere Samisk hus i Tromsø, samlokalisert.

Tromsø SV vil styrke idrettstilbudet ved å

- Bygge idrettshall i tilknytning til Kvaløya nye ungdomsskole og Tromsdalen skole.
- Satse på varierte nærmiljøanlegg i lokalmiljøene.
- Legge til rette og støtte opp om for uorganiserte aktiviteter som skating og skikjøring mm. Arbeide videre med en plan for Alfheim svømmehall, slik at byens befolkning kan nyte god av bygget og tilbudet til mennesker med utviklingshemming Alfheim aktivitetssenter kan bestå.
- Idrettenes arealbehov må inkluderes i plan- og utbyggingsprosesser, slik at idrettslagene får areal i takt med befolkningsvekst og etterslep.
- Videreutvikle aktivitetsguiden som er verktøy for inkludering.
- Videreutvikle utlånsentralen Turbo i samarbeid med Tromsø Røde Kors, og se på muligheten til utlånsentraler i bydelene.
- I forbindelse med videreutvikling av utlånsentralen Turbo inkludere utstyr tilpasset mennesker med nedsatt funksjonsevne
- Holde lave priser for barn og unge i idrettshaller.

Tromsø SV vil tilrettelegge for mer friluftsliv for alle ved å

- Ikke bygge ned bynær natur, strandsonen og marka.
- Ta vare på og gjøre strandsonen tilgjengelig i hele kommunen.

- Sikre tilstrekkelig areal og turdrag ved alle nye utbyggingsplaner.
- Sikre at alle har tilgang til et aktivt friluftsliv med gode stier og turveier i og til marka fra boligområder.
- Tilrettelegge og vedlikeholde turstier i marka og sikre et godt tilbud for personer med nedsatt funksjonsevne.
- Etablere flere friluftstoletter ved utfartssteder.
- Legge til rette for skiturer ved å fortsette å brøyte skiløyper og ha liveoppdateringer på nettsidene.
- Bygge flere aktivitetsparker som Charlottenlund på Fastlandet og på Kvaløya.
- Sørge for tilstrekkelig med utfartsparkering, og at de blir brøytet om vinteren.
- Tilrettelegging og god merking av stier og løyper, herunder informasjon om skredfare.

Verden i Tromsø – Tromsø i verden

Internasjonalt samfunn

Tromsø som internasjonal by har økende betydning på flere områder:

- **Tromsø består av mennesker fra mer enn 140 forskjellige nasjonaliteter.** Noen kommer for å arbeide eller ta utdanning, og andre kommer hit som flyktninger fra områder i krig og konflikt.
- **Vi er også en del av verden og den militære storpolitikken** i kraft av vår plassering i nordområdene mellom USA og Russlands strategiske atomvåpen i havet utenfor oss og på Kolabasen. Russlands angrep på Ukraina har økt spenningen i verden og preger også sikkerhetspolitikken her i nord.

Det er et kvalitetsstempel for byen vår at folk fra hele verden bosetter seg her i det arktiske nord. Kommunen har et ansvar for å legge til rette for alle som ønske å komme til Tromsø, enten de kommer for å studere, arbeide, har flyktet fra hjemlandet eller av andre grunner.

Tromsø kommune har et integreringsutvalg som arbeider med integrering og skaper aktiviteter for å gjøre Tromsø til mer inkluderende, åpent og tolerant samfunn. Integreringsutvalget gir råd, informasjon og skape aktiviteter for mangfoldet gjennom samarbeid med ulike innvandrersorganisasjoner, frivillighet, offentlige etater og næringslivet. Tromsø SV satser og støtter opp utvalgets arbeid for samskaping av aktiviteter for integrering, inkludering, informasjon og internasjonalt arbeid.

Arbeidsinnvandrere er en viktig del av Tromsø. I Tromsø er det lav arbeidsledighet, og mange kommer til Tromsø for å arbeide. Mange bransjer fra fiskerinæringa, byggebransjen og en rekke servicenæringar strever med å få fatt i arbeidskraft. Det er viktig at de som kommer hit får gode arbeidsforhold og at de følges opp og blir medlemmer av fagforeningar. Videre trenger de å få delta og bygge seg et sosialt miljø. Da er språk svært viktig.

På verdensbasis er 90 millioner mennesker på flukt. Mange lever i flyktningleirer i flere år under elendige forhold; de mangler mat, vann, klær og medisiner. Noen flykter pga. krig og andre blir utsatt for urett og forfølgelse på grunn av raser, religion og nasjonalitet eller politiske meninger i sitt eget hjemland. Krigen i Ukraina har ført til en stor strøm av flyktningar i Europa. Tromsø har tatt imot mange ukrainske flyktningar. Flyktningssituasjonene er umenneskelige, prekære og uholdbare i verden. Derfor Tromsø SV mener og vil legge til rette for at flyktningar skal få komme til Tromsø.

Boliger og god norskopplæring er en første forutsetning for å kunne skaffe seg yrkesfaglig eller høyere utdanning og tilgang til arbeidslivet. SV vil at ordningen med introduksjonsprogrammet skal gjøres mer fleksibel slik at alle får den innføringen i norsk språk, kultur og kompetanse som de trenger for å gå vidare. Det er viktig at språkopplæringa blir mer fleksibel og gjøres tilgjengelig digitalt for å sikre at alle får et godt tilbud.

For enslige mindreårige flyktningbarn er det helt avgjørende at de kan være med på egne asylmottak eller omsorgssenter. Opplæringen bør være på samme skole slik at fritidsaktiviteter blir på lik linje med alle andre barn på skolene. Vårt mål er at alle barn skal ivaretas av barnevernet. Enslige mindreårige flyktningar skal imidlertid frem til da ha like rettigheter til et trygt og godt liv som andre elever i klassene. Målet med slik opplæring er integrering, inkludering og økt kunnskap, på den måten bygges gjensidig tillit og vi kan motvirke utenforskap, rasisme og radikaliserings.

De grunnleggende verdiene om å kunne leve sine liv i frihet skal gjelde alle innbyggere, uansett etnisk-, religiøs- eller kulturell bakgrunn. Men det finnes utfordringer som handler om omskjæring, tvangsekteskap, sosial kontroll, æreskultur, rasisme og diskriminering. Det er et skjult, men økende problem at mennesker på flukt utsettes for menneskehandel.

Motstrategien her er godt opplæring, inkludering og integreringsarbeid gjennom kunnskap, utdanning og arbeid. Homofile og unge jenter med innvandrerbakgrunn som modig kjemper for sine rettigheter, har vår fulle støtte. Tromsø SV støtter arbeid mot æreskultur, tvangsekteskap og sosial kontroll, samt rasisme og diskriminering og kriminalitet i kommunen vår.

Tromsø SV vil inkludere og styrke det mangfoldige Tromsø ved å

- Styrke den flerkulturelle kompetansen til ansatte i kommunen, og styrke frivillige organisasjonar som arbeider for inkludering av kvinner i jobb og i samfunnet.
- Støtte frivillige organisasjonar innen kultur og idrett som driver inkluderende arbeid for barn og unge.
- Støtte arbeid mot æreskultur, tvangsekteskap og sosial kontroll, samt rasisme, diskriminering og kriminalitet i kommunen vår.

- Inngå samarbeid med øvrige offentlige instanser og arbeidslivets organisasjoner for å bekjempe menneskehandel.
- Fortsette vennskapsbysamarbeidet med Gaza.
- Videreføre og konkretisere kommunenes vedtak om boikott av israelske varer.
- Bidra til å sikre god norskopplæring for arbeidsinnvandrere
- Sikre det internasjonale skoletilbudet i Tromsø.
- Fortsette med å ta mot innvandrere minst på dagens nivå.
- Legge til rette for at flere enslige mindreårige flyktningbarn får egne asylmottak eller omsorgssenter.
- Gi god opplæring, inkludering og integreringsarbeid gjennom kunnskap, utdanning og arbeid.
- Innføre målrettede ordninger som gir innvandrere hjelp til jobbsøking.
- Sikre flere praksisplasser og god oppfølging i alle deler av kommunens virksomheter.
- Samarbeide med bedrifter om flere plasser til praktikanter. Praksisplass bør føre til ansettelse.
- Satse på arbeidstreningstiltak rettet spesifikt mot minoritetskvinner for at kvinner med innvandrerbakgrunn sikres selvstendige rettigheter og tiltak for å komme ut i jobb.

Sikkerhetspolitikken i nord

Sikkerhetspolitikken i nord er under press. Etter Russlands angrep på Ukraina er Norges forhold til Russland endret, og samarbeidet mellom Nord-Norge og Nordvest Russland har stoppet helt opp, Tromsø har sagt opp sitt vennskapsbysamarbeid med Murmansk, Arkhangelsk og Nadym. For Norge som et lite land i verden er det helt grunnleggende å forsvare nasjonal suverenitet, det ikke er akseptabelt - og i strid med folkeretten - at en stormakt bruker militær voldsmakt for å endre internasjonalt anerkjente grenser. Norge må ha et sterkt nasjonalt forsvar, og ha evne til i større grad å hevde suverenitet og ta hånd om kriser selv.

Russlands atomvåpen på Kolabasen og USAs strategiske atomvåpenopptrapping i nordområdene er den største sikkerhetspolitiske trusselen for oss i nord. Nordområdene og Svalbard er strategisk viktige områder for de to stormaktene. Atomvåpentrusselen øker når konflikt mellom atommakter kommer nærmere, og det aktivt trues med bruk av atomvåpen. Undergravingen av nedrustningsavtalene fra 1980- og 90-tallet er svært alvorlig. Verken USA/NATO eller Russland har frasagt seg muligheten til førstebruk av atomvåpen.

Tromsø kommunestyre har i 2019 vedtatt å støtte FNs forbud mot atomvåpen, slik også mange andre kommuner og byer i hele verden har gjort. FNs atomvåpenforbud er i dag det viktigste redskapet for å utløse kjernefysisk nedrustning, gjennom å delegitimere atomvåpen og legge press på atommakter for å begynne gjensidig nedrustning. Norge må slutte seg til FNs forbudstraktat. NATO-medlemskapet hindrer ikke Norge formelt i å ratifisere atomvåpenforbudet. Det er videre viktig å arbeide for et atomvåpenfritt Norden.

De amerikanske ubåtene i Tromsø utgjør en sikkerhetstrussel. Amerikanske ubåter kan inkludere atomvåpen, og Tromsø og Tønsvik vil bli et russisk bombemål. I tillegg er atomdrevne ubåter en sikkerhetsrisiko i fredstid. SV vil holde fast på nei til amerikanske baser i Norge, og til baseavtalen som ble inngått med USA i 2021. Også Norges øvrige selvpålagte restriksjoner, som ingen atomvåpen på norsk jord, må opprettholdes.

For Tromsø er det viktig å arbeide for lavspenning i nord også under den nye sikkerhetspolitiske situasjonen. Det er vår viktigste oppgave som medlem i NATO, også her er det viktig å samarbeide med de andre nordiske landene. Gjennom Arktisk Råd må Norge forhindre at nordområdene utvikler seg til en geopolitisk konfliktzone.

Vi har mange felles utfordringer med landene rundt Arktis, inkluderte Russland. Det er – etter hvert – viktig og nødvendig å ta opp igjen samarbeid om klima og miljø, både gjennom Arktisk råd og andre kanaler. Fiskeriatvaten og delelinjen i Barentshavet er fortsatt tatt vare på, den er livsviktig for den vellykkede gode forvaltningen av fiskeressursene.

Tromsø SV vil styrke sikkerheten i nord ved å

- Styrke Norges forsvar og evne til å håndheve suvereniten i norske havområder og forsvare eget territorium.
- Arbeide for nedrustningsforhandlinger og mot atomvåpen.
- Arbeide for at Norge slutter seg til FNs atomvåpenforbud slik Tromsø kommunestyre og en rekke andre kommuner i Norge har vedtatt.
- Ingen atomvåpen på norsk jord. Arbeide for at Norden kan bli en atomvåpenfri sone.
- Gå imot utenlandske baser på norsk jord. Avtalen om amerikanske baser på norsk jord må sies opp.
- Videreføre en lavspenningspolitikk i nord – sette grenser for alliert øving i nærområdene mot Russland.
- Lavspenningspolitikk er sammen med klima- og miljøpolitikk de viktigste sakene å arbeide for gjennom Arktisk råd.
- Ta vare på fiskeriatvaten med Russland.

Det samiske Tromsø

Samer har vært en del av Tromsøsamfunnet gjennom århundrer, tidligere særlig tilknyttet næringer som reindrift, fiske og fangst, husdyrhold og handel. I dag er Tromsø også en sentral samisk kultur- og kunnskapsby, og vertskapsby for et stort antall samiske studenter. Den samiske befolkningen i Tromsø og interessen for samisk språk og kultur er økende, og Tromsø er nå den kommunen med flest innbyggere registrert i Sametingets valgmanntall. Dette gjør at Tromsø i dag er i en særstilling i det viktige arbeidet for å ivareta og videreutvikle samisk språk og kultur i bysamfunn og i nordområdene.

Samarbeidsavtalen mellom Sametinget og Tromsø kommune dekker et bredt spekter av samarbeidsoppgaver, som skal følges opp. De viktigste er en egen barnehagegaranti, realisering av samisk hus i Tromsø, skjøtsel og formidling av de samiske kulturminnene i Sálašvággi/Tromsdalen og Rávdnjemuotki/Finnheia, styrking av sjøsamisk språk, kultur og næring, bekjempe diskriminering og hets, ivareta areal til reindrifta, og ikke minst; sikre et helhetlig opplæringstilbud i samisk 1.-10. trinn og få på plass et fullverdig ungdomsskoletilbud i samisk.

De foreslåtte endringene i sameloven i 2023 gjør at Tromsø kan bli medlem av samisk språkforvaltningsområde. I det nye forslaget er det tre kategorier, og SV mener at Tromsø bør bli en språkstimuleringskommune.

Tromsø SV vil styrke det samiske Tromsø ved å

- Følge opp barnehagegarantien og videreutvikle det samiske barnehage og skoletilbudet.
- Få på plass et fullverdig samisk ungdomsskoletilbud.
- Etablere Samisk hus i Tromsø i samarbeid med Sametinget, Troms fylkeskommune, samiske organisasjoner. Samlokalisering med Gäisi Giellaguovddäs/språksenter og Romsa kunsthall er aktuelt.
- Bekjempe hets og diskriminering i Tromsø.
- Melde Tromsø inn i samisk språkforvaltningsområde som språkstimuleringskommune.
- Tromsø SV vil jobbe for at Tromsø kommune skal iverksette tiltak for å styrke kvenenes stilling.

Næring og arbeid

Tromsø har gode forutsetninger for å produsere ren mat både innen fiskeri og landbruk. Vår natur trekker turister fra hele verden året rundt. Våre forskningsmiljøer er kunnskapsleverandører til næringsinnovasjon på mange områder. Tromsø SVs mål er å spre makt og rikdom i samfunnet, og gjennom næringslivspolitikken skal vi sørge for at flere får ta del i verdiskapningen.

I Tromsø er vi velsigna med lav arbeidsledighet nå, vi har gode kunnskapsmiljø og et dyktig næringsliv innenfor svært mange områder. For SV er arbeid det viktigste virkemiddelet for å sørge for små forskjeller i samfunnet. Derfor støtter vi ei utviklings av næringslivet i Tromsø. Ei av de aller største utfordringene framover blir å sikre tilgang på nok og kvalifisert arbeidskraft. En viktig oppgave framover blir å sørge for at flere får ta del i arbeidslivet. Mange er utenfor, men har mulighet til å delta i større eller mindre grad. Det å gjøre det mulig å kombinere trygd med arbeid må bli enklere.

Vi skal gi gode rammer hele næringslivet i Tromsø. For Tromsø er det viktig å jobbe med å sikre flere hovedkontorfunksjoner og å utvikle Tromsøs rolle som en by som kan tilby viktige tjenester til næringslivet i heile regionen.

For SV er det viktig å bidra til ei demokratisering av arbeidslivet. En viktig del av det er å legge til rette for arbeidereide bedrifter av ulike slag. Der det er mulig vil SV prioritere arbeidereide bedrifter og ulike typer samvirkelag.

For SV er det viktig at veksten i Tromsø er miljøvennlig. Vi vil derfor bruke kommunens verktøy der vi kan, til å fremme miljøtiltak. Det betyr at vi vil stille krav til næringsvirksomhet. Vi vil stille midler tilgjengelig for miljøvennlige prosjekter der det er aktuelt.

Vi må slutte å bruke naturen som en engangskopp, og vri økonomien slik at ressursene vi bruker kan brukes på nytt på ulike måter og holdes i sirkulasjon – vi trenger en sirkulær økonomi. For Tromsø kommune er Remiks en sentral aktør for å få dette til. SV vil støtte opp om Remiks satsing på biogass og gjenbruk. SV støtter opp om Tromsø Havn sitt arbeid med landstrøm.

Alle kommunale innkjøp og ulike næringsretta støtte og lån til næringsutvikling, i tillegg til det kommunale eierskapet skal bidra til grønn omstilling.

Energi

Det grønne skiftet og ei mer klimavennlig framtid vil kreve mer strøm. Vi trenger strøm til industrisatsing på Grøtsund, til trafikken og vi som innbyggere må ha lave priser på strøm. Det er ikke uvesentlig hvordan denne strømmen produseres. Vi trenger først og fremst en stor satsing på energiøkonomisering. I Norge er det mulig å spare 13 Twh i bygninger. Vi trenger og ei satsing på solceller på bygg, både offentlige og private. Lave temperaturer som i Tromsø gjør solceller mer effektive, så selv om produksjonen er lav i mørketida kan det bli et viktig bidrag.

SV er svært skeptiske til vindmøller på land av hensyn til natur, reindrift og folk. Kun heilt unntaksvis kan det være aktuelt. Bunnfaste havvindmøller vil nesten uten unntak være i konflikt med natur og fiskeri og er ikke særlig aktuelt hos oss. SV vil støtte bygging av flytende vindmøller der det er mulig å finne arealer som ikke er i konflikt med fiskeri.

SV vil:

- Bruke de kommunale selskapene aktivt i det grønne skiftet
- Arbeide aktivt med energiøkonomisering i kommunale bygg
- Sørge for at kommunale budsjetter ikke motarbeider, men understøtter det grønne skiftet.
- Si nei til vindmøller på land og havvind som er i konflikt med fiskeri.

Et seriøst arbeidsliv

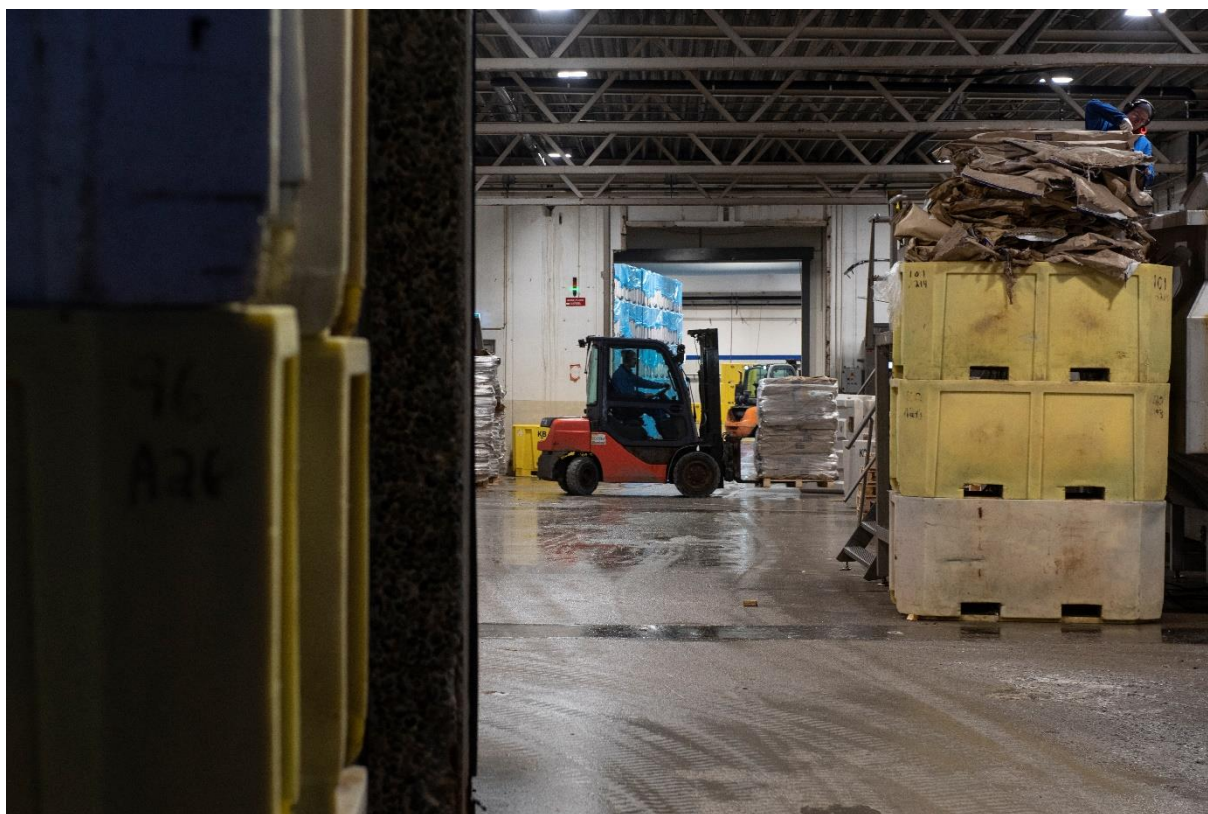

I Tromsø, som ellers i landet, blir det seriøse næringslivet utfordret av aktører som omgår arbeidslivets lover og regler. Det gjelder også kommunale underleverandører som gjør seg skyldige i skatteunndragelser, arbeidslivskriminalitet og sosial dumping. SV vil jobbe for å styrke de seriøse delene av næringslivet gjennom å stille krav til antall underleverandører, lærlinger og tarifflønn mm.

Næringspolitikk handler om helheten. I hele Norge er det en kamp om de gode hodene og hendene. Det betyr at næringspolitikk også er å ha interessante og varierte kulturtilbud, overkommelige boligpriser, en velstelt by, gode barnehager og skoler, god infrastruktur og friluftsområder som gjør kommunen til en attraktiv plass å bo.

Tilgang på gode arealer er viktig for næringslivet. Tromsø kommune har store arealer tilgjengelig på Grøtsund og en del andre arealer i kommunen. SV vil bidra til at disse arealene blir utviklet til beste for næringsutvikling og arbeidsplasser.

Flere arbeidsplasser både i offentlig og privat sektor

Tromsø er et senter for kunnskaps, forskning og innovasjon i nord, med viktige offentlige arbeidsplasser som er helt avgjørende for at landsdelen kan ha samme velstandsutvikling som resten av landet. I Tromsø er det å klare om ta forskningen ut til kommersielle produkter en sentral strategi. En viktig del av dette arbeidet er kommunen sin innsats gjennom ProTromsø AS og Jordobservasjon Tromsø AS.

Tromsø SV vil:

- At kommunen opptrer forutsigbart både i møte med kommunens næringsliv og med kommunens innbyggere.
- Tilrettelegge for flere private bedrifter i kommunen.
- Digitalisere kommunens søknads- og saksbehandlingssystemer.
- Videreutvikle kommunens digitale kommunikasjon med innbyggere.
- Ivareta næringslivets behov for varetransport i bilfrie sentrumsområder.
- Bidra til økt tilgang til næringsarealer/næringslokaler for små og mellomstore bedrifter.
- Arbeide for at flere offentlige arbeidsplasser skal flyttes ut fra Oslo-området til Nord-Norge.
- Legge til rette for næringsaktivitet i første og andre etasje i alle leilighetskompleks i sentrum.
- Gjøre veien fra forskning til anvendt bruk av kunnskap blir mindre.

- At kommunen og alle leverandører av tjenester/varer til kommunen skal forplikte seg til å vektlegge sikkerhet ved valg av transportør for å bidra til trafiksikkerhet. Leverandører som er med i Vegvesenets prosjekt «trygg trailer» skal foretrekkes når kommunen handler inn varer og tjenester.
- Bruke kommunens innkjøpsmakt til å handle lokalt så langt det er mulig, forutsatt at de aktuelle bedriftene har ryddige arbeidsvilkår.

Fiskeri og havbruk

Vårt mål for fiskeripolitikken er å realisere idealene i havressursloven. Fisken skal tilhøre folket og de villlevende marine ressursene skal bidra til å skape verdier langs kysten. Det betyr at vi må styrke kystflåten sitt kvotegrunnlag.

Havet er sentralt i næringsutviklingen i Tromsø. Kommunen er den største sjarkkommune i Norge, kommunen har den største fiskerihavnen i Norge, og kommunen har avansert forskning og industri innen marin bioteknologi. Havet er fremtiden for Tromsø.

SV er positive til oppdrett dersom næringa klarer å omstille seg til en annen type drift. I kystsoneplanen har kommunen stilt tydelige krav til framtidig oppdrett. Det skal brukes teknologi som hindrer lusepåslag, som samler opp slam og landstrøm. Kun dersom disse kravene oppfylles vil det være aktuelt med utvikling av oppdrettsnæringa i Tromsø.

SV vil legge til rette for utviklingen innenfor fiskeri og bioteknologi i Tromsø. I første omgang er hovedutfordringen å skape større verdier av all den fisken som landes frossen i Tromsø og som går rett ut av kommunen, og tildels ut av landet, uten å bidra til verdiskapning.

For å oppnå dette vil Tromsø SV:

- Bygge Nord-Norge-banen for å bidra til å få fisken raskt og bærekraftig ut til markedet.
- legge til rette for en miljøvennlig omdanning av fiskeflåten gjennom å få bygd ladestasjoner.

- Sikre at Tromsø kommunen handhever de strenge krava til nye oppdrettsanlegg i kystsoneplanen.
- Bruke alle tilgjengelige virkemidler til å sørge for at eksisterende anlegg blir nullutslippsanlegg.
- Arbeide for gode veier og havneforhold for å sikre effektiv transport av varer og produkter.
- Jobbe for sterkere kobling mellom forskning og næringsliv for å sikre nyskapning og innovasjon.
- Sikre drift av distriktsskoler og distriktsbarnehager.
- Etablere næringsvirksomhet for flere aktører ved Tønsnes Havn, hvor kaianlegget kan utnyttes til landbasert aktivitet innen energi, fiskeri eller havbruk.
- Benytte næringsfondet til utvikling av næringsliv i både by og distrikt.
- Stille tilsvarende krav ved utviding av eksisterende lokaliteter som ved nye anlegg.

Tromsø er en attraktiv destinasjon for turister fra hele verden. Vi har unik natur, vi har nordlys og midnattssol, og vi er i Arktis. I tillegg har vi god infrastruktur, som gjør det enkelt for turister å besøke oss. For Tromsø er turismen en potensiell gullgruve. Tromsø har allerede 4300 ansatte i reiseliv, og tjener årlig 127 millioner kroner i skatteinntekter fra reiselivet. Begge disse tallene øker. Denne økningen kan ikke rettferdiggjøre flere søndagsåpne butikker. Turistenes ønske om å oppleve arktisk natur skal ikke gå på bekostning av norske arbeidsvilkår. Allerede i dag starter vanlige tromsøværing bedrifter knyttet til turismen. SV vil hjelpe disse bedriftene til å lykkes.

Samtidig fører turismen til økte klimagassutslipp og slitasje på Tromsøs unike natur. Tromsø er bare et attraktivt turistmål så lenge vi har unik natur. Det er derfor viktig at Tromsø beholder den unike naturen. Det er ikke bare en verdi i seg selv å ha vakker natur, men det er også god næringspolitikk. Tromsø kan bare ha turisme dersom den er bærekraftig. SV skal bidra til at næringen blir enda mer profesjonell. Samtidig som strukturen med mange små aktører beholdes, må ansvaret og kunnskapen i næringen utvikles videre.

Vi vil bygge ut kommunens infrastruktur for å ta vare på naturen, som trapper på mye brukte stier, toaletter i distriktet, parkeringsplasser og annen infrastruktur. For å betale for disse tiltakene vil SV innføre en lokal turistskatt.

Tromsø SV er tilbakeholdne med å støtte prosjekter som medfører store inngrep i naturen. Naturen er det som selger Tromsø som reisemål og vi er i ei global naturmangfoldskrise. Det å ta vare på naturen og naturmangfoldet er riktig i seg sjøl, men også viktig for å opprettholde Tromsøs atraktivitet som reisemål.

Tromsø SV vil:

- Stille krav til cruisenæringa om å tømme søppelet mens de er i havn, ikke ute i havet.
- Bygge ut kapasiteten for landstrøm i Breivika.
- Innføre en turistskatt for å bidra til bedre infrastruktur for reiselivet og i utfartsområdene våre.
- Bygge ut infrastruktur som trapper, toalett og parkeringsplasser i distriktet.
- Støtte opp utviklingen innenfor kreative næringer i Tromsø.

Arktisk landbruk og reindrift

Vårt mål er at maten skal produseres lokalt. SV vil ta hele landet – ja hele kommunen i bruk. Arktisk landbruk har vært og skal fortsette å være viktig for Tromsø. SV vil støtte opp om beitebruk og grønnsakproduksjon i Tromsø. SV vil være positive til innendørs dyrking av grønnsaker i Tromsø.

Reindrifta er en viktig kulturbærende næring i Tromsø. SV vil arbeide for å sikre nok areal slik at næringa blir mulig å drive også i framtida.

Matjord er den øverste 20-30 cm av jorden. Det er den mest næringsrike jorden og det er jorden som har best forutsetninger for plantevekst. Jorden har betydning for beredskap, matsikkerhet, landbruk, naturmangfold og kulturlandskap, men i bynære områder fører det store presset fra arealbehov at mye matjord er gått tapt de siste tiårene. SV har sørget for at Tromsø kommune er blant de første kommunene i Norge som har vedtatt en verneplan for matjord, og vi vil i arealplanningen ivareta den nødvendige og begrensede ressursen, så langt det lar seg gjøre.

Vi vil styrke læringen om landbruket, særlig gjennom å støtte opp om Holt Læringstun, ta vare på tradisjonelle arbeidsplasser i distrikts-Tromsø og gi folk mulighet til å nyte av naturen utenfor stuevinduet deres.

SV vil:

- Sikre god matvaresikkerhet ved å opprettholde et sterkt jordvern og stimulere til økt framtidig matproduksjon. Derfor sier vi nei til boligutbygging på Holt.
- Videreføre Læringstunet.
- støtte opp om de frivillige initiativene til andelslandsbruk og felleshager.
- at den som driver landbruk bør få anledning til å eie jorda. SV ønsker lokalt å motvirke salg av landbrukseiendom til andre formål eller til eiere som ikke bor på stedet.
- SV vil arbeide for å sikre nok areal slik at næringa blir mulig å drive også i framtida.
- så langt det er mulig skal Tromsø kommune kjøpe fra lokale produsenter.
- Vurdere å åpne for sjølhogst i kommunale skoger
- Arbeide for å fjerne Sitkagran og andre fremmende arter.

Bygg og anlegg

Byggenæringen er ei av Tromsøs største næringer. SV vil støtte opp om fortsatt vekst i byggenæringen.

Bygg genererer klimagassutslipp gjennom bruk av energi og materialer både i byggeprosessen og gjennom byggets levetid. Fokus må derfor være på å fase ut bruk av fossil energi og fremme produksjon av fornybar energi og bruk av klimavennlige materialer. Samtidig vet vi at en helhetlig planlegging av områder med klimavennlig mobilitet er like viktig som bruk av materialer og valg av energisystem. SV vil støtte opp om innovasjon i byggenæringen som fremmer klima og miljøhensyn.

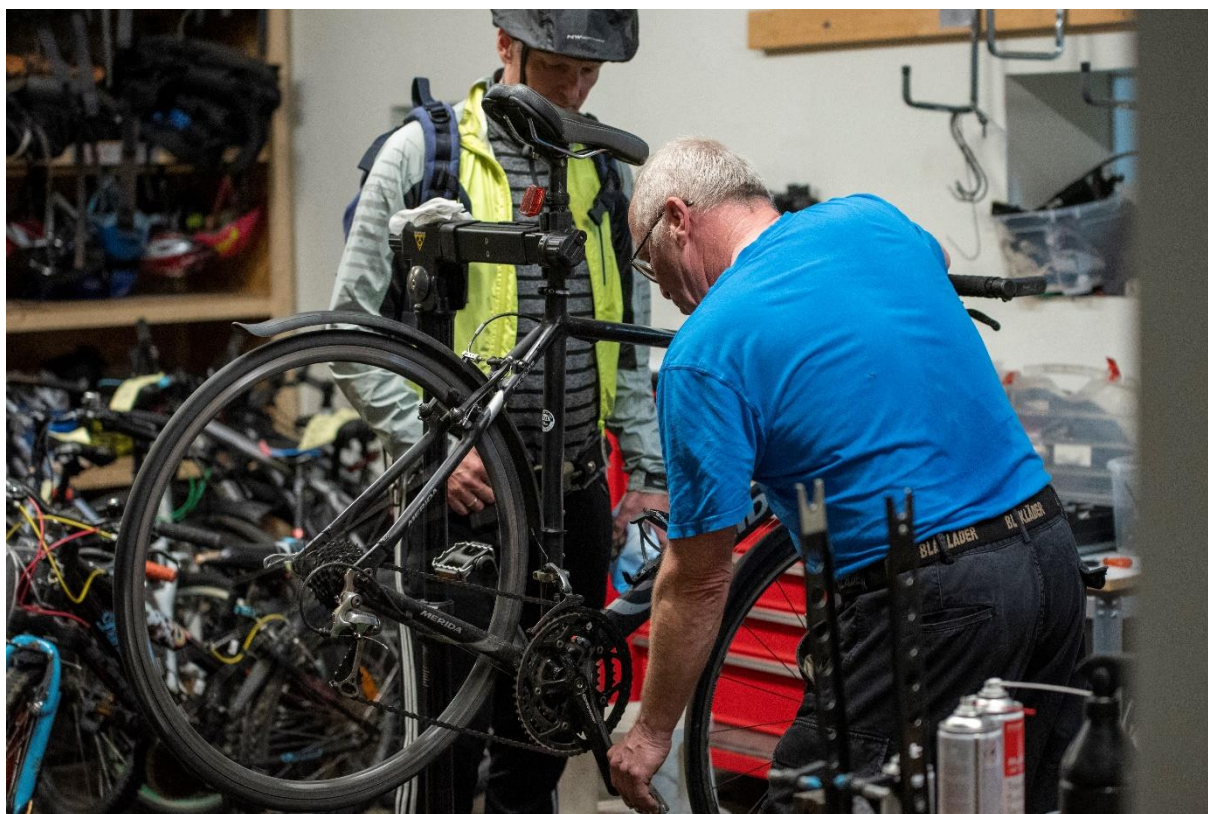
Den seriøse byggenæringen utfordres av useriøse aktører som opererer på markedet med sosial dumping og liten respekt for arbeidslivets lover og regler. Næringa er avhengig av utenlandsk arbeidskraft og fristelsen kan være stor til å utnytte arbeidstakere som ikke vet om sine rettigheter. Slike aktører er en fare for den seriøse del av næringa. SV vil fortsette arbeidet med å utvikle Oslo-modellen i Tromsø.

Tromsø SV vil arbeide for:

- Bruk av fast ansatte - i all hovedsak - i minst 80 prosent stilling.
- Tariffønn mellom oppdrag i de tilfellene innleid arbeidskraft brukes.
- Faglærte håndverkere. 50 prosent av arbeidende timer innen bygg- og anleggsfag skal utføres av fagarbeidere eller personell med dokumentert fagopplæring.
- At minimum 10 prosent av arbeidende timer utføres av lærlinger i fag med behov for flere lærlinger.

- Kun ett ledd i underentreprenørkjeden, her regnes bruk av innleie som ett ledd.
- I så stor grad som mulig stille krav om fossilfrie byggeplasser i Tromsø.
- Større grad av gjenbruk av byggematerialer.

Handelsnæringa

Handelsnæringa er den private næringa som har flest tilsatte i Tromsø. Det er i stor grad ei lavtlønnsnæring med mye ubekvem arbeidstid, men det er også ei næring som ofte er ungdoms første møte med arbeidslivet. For SV er det viktig å sikre organisasjonsgrad i denne næringa for å bidra til ordna og skikkelige forhold.

I denne næringa er det stor grad av filialisering og få bedrifter med hovedkontor i Tromsø. SV vil arbeide for å få flere unike handelsbedrifter, særlig i Tromsø sentrum og å unngå at det «bare» blir souvenirbutikker i Tromsø sentrum. SV ønsker at planloven skal gi kommunen større mulighet til å påvirke hvilke butikker som blir etablert.

SV vil:

- Bidra til lokalt eierskap og varierte butikker.
- Arbeide for høy organisasjonsgrad i næringa.